

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo S. Francisci Confessoris. Confiteor tibi Pater, Domine cœli, &c.
Matth. 11. 1. De natura rerum operatrice. 2. Expositio textus Euangelici. 3.
Paruulorum exaltatio, & superborum depressio. 4. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

Michael, id est, princeps facierum, quod animas ad Deum offerret; easque gloriæ illius redderet participes. *Mysterium* hoc dum ex-
cutio, mihi persuaserim, admirabile & præ-
clarum hoc nomen glorioso Michaeli com-
petere, facierum enim multitudo ingentem
fortè claritatem & splendorem diuini illius
Archangeli denotat, tum etiam quod ab Ec-
clesia princeps, qui animas recipit easque
Deo offert, appelletur: *Constituit te principem
super omnes animas suscipiendas, &c.*

Audiuitis igitur, auditores, mirabilia
munia & perfectiones Angelorum omnium
in genere: audiuitis etiam singillatim excel-
lentiam, dignitatem & merita gloriosi Mi-
chaelis, atque his duobus punctis vniuersam
concionem absolui. Honoremus igitur An-
gelos, milites illos cœlestes reueremur, ag-
noscamus, quantum illis deuincti sumus, il-
losque ut semper nobis adsint, obsecremus:
& in primis gloriosum hunc Archangelum
illum Seraphinorum principem colamus,
ducem illum generalem militiæ cœlestis in-
uocemus, vota nostra ac preces ad genero-
sum hunc atletham, ad draconis illum de-
bellatorem, cœlestem signiferum, fideli-
animarum tutorem dirigamus, ac magna a-
nimi demissione hanc illi orationem offera-
mus:

Gloriose sancte Michael, bonorum Ange-
lorum ductor, Spirituum cœlestium decus,
cœlorum miraculum, principatum & do-
minationum caput; Cherubinorum Vice-
Rex, summe Seraphinorum superintendens,
agminum omnipotentis ductor, & generalis
omnium regnorum prouisor: oculos tuos ad
nos conuerte, rem nostram cordi habe, à pe-
riculis nos defende, nosque custodi ac pro-
tege.

Michaelis
opera.

Tu beatissime Angele, cuius gesta adeo
celebria sunt, & facinora adeo heroica, tu e-
nim Adamum paradiso tam dulciter eduxi-
sti, tu Abrahamæ gladium iam iam Isaaci cerui-
cibus imminetatem retinuisisti, tu Moysi in
rubo apparuisti, tu legem in monte Sinai de-
disti, tu Iosue animos, gladium illi quo ho-
stem conficeret adferendo, addidisti, tu Ge-
deoni aduersus Madianitas victoriam cõtu-
listi, tu tribus pueris in fornace Babylonico
refrigerio fuisisti, tu denique tot tantaque in
ætra mirabilia opera edidisti; nos in custo-

diam tuam recipe, tuere, & ab inimicis de-
fende, imminente periculo eripe, & in muris
nostris excubias age. Tu fidelis fidelium pro-
tector & tutor, hominum inquisitor, atque
animarum coram magni illius iudicis tribu-
nali presentator: tu qui iustitiæ bilanci-
manu tenes, atque omnium actionum nostrarum
merita ponderabis, cum animæ corpo-
ribus emigrauerint, & iam iam iudicio suse-
dæ sunt, benignè eas admitte, placidè bilanci
imponere, Deoque magno cū affectu presen-
ta, & vt paucis cõplectar, tu ipsi esto propiti-
us ac fauorabilis, felicitatem hanc igitur sperā-
tes, toto vitæ tempore in hoc mundo te co-
lemus, expectantes interim donec in alto
eiusdem corporis reddamur, ad quæ Pater &
Filius, & Spiritus sanctus nos deducere dig-
nentur. Amen.

IN FESTO
SANCTI FRANCISCI
CONFESSORIS.

Partitio.

- I. De Natura rerum operatrice.
- II. De expositione textus Evangelici.
- III. De paruulorum exaltatione & super-
borum depressione.
- IV. De S. Francisci admiranda excellen-
tia.
- V. De utilitate ordinis incepti & propa-
gati.

Confiteor tibi Pater, Domine cœli & terre,
quia abscondisti hæc à sapientibus &
reuelasti ea paruulis, &c. Matth. ii.

FIGURA.

NTER admirabiles
& illustres magni Patriarchæ Abrahamæ vir-
tutes, hanc Apostolus Paulus in ea, quam He-
bræis scribit, Epistola, in primis denotat, ve-
lut ceterarum origi-
nem, causâ, & fontē; quod nimirū à Deo vo-
catus, & patrio iussu solo egred, & cogna-
tionem vniuersam deserere, Chaldaeos ido-
lolatras confestim deseruerit, & nesciens quò
tenderet in viâ se non minori præoptitudine
quâ obedientia illic dederit: cuiq; sp̄e instar
auctor

ancora firmam & solidam in animo haberet deinde Dei promissis aliunde niteretur, generose iter hoc suscipiebat, credens posteros suos ac nepotes stellarū instar multiplicandos, vtpote qui prædestinatus erat multarum gentium ac populorum pater futurus. Hoc ipsum inter ceteras laudes & præconia, quæ in gloriosi Patris S. Francisci vita leguntur, facile etiam primum est, & neminem non in admirationem rapit, quod Abrahæ cuiusdam instar, electus & vocatus cœlitus, vt multarum nationum, id est, ordinum Religiosorū pater foret, temporalia omnia dimittens, & a mundi huius patria factus profugus, pauperatis iter quàm perfectissimè secutus sit, solis Dei nitens promissis. Propterea meruit, suum vt semen, id est, spirituales filij & Religiosi per vniuersas mundi partes diffusi ac sparsi immensū multiplicarentur. Statui ipse mecum hæc super re vobiscum agere, auditores, cum illis hodie recolatur festiuitas. Verum spiritus cœlestis opem precibus gloriosissimæ matris imploremus oportet; quam omnes vnanimi voce eam ob causam hac ratione, *Aus Maria*, compellemus.

elegantissimos seligit adamantes & pyropos, vt ex ijs monilia concionet; & aurifex aurum quàm purissimum, ad inaurandum, & auro argentea vasa induendum.

Verum primaria illa artifex natura mater vt eludat, longè aliter facit: cum enim nobiliora, pretiosiora, & eminentiora efficere opera parat, eò & viliores materias ac rædia studio mihi videtur seligere, vt hoc pacto manifesto nobis infinita auctoris ipsius scientia pateat. Si in hortis florem aliquem ceu lilium, rosam, violam, coronam imperialem, tulipam aliosque producere gestit; nonnisi pauillum humoris terreni adhibebit; eque materia adeò abiecta hæc omnia producet. Si etiam pretiosius quid efficere voluerit, & gemmas ac margaritas procreare, aut aquæ aut rotis, mane ex aère diffuentis, modicum vsurpat, e quo eandem congelescit, ac tandem suum quàm elegantissimè opus perficit. Denique si crystallum festucidam efformatura sit, ex humore gelido eandem efformabit, cui parem efficere nullus vitriarius potest.

Natura materias quarit in operibus suis vilissimas

Eodem planè modo magnus ille nature auctor Deus in omnibus operibus suis admirabilis, & *faciens mirabilia magna solus*; magnam Ecclesiæ suæ potentiam patefacturus, simul infinitam sui ipsius sapientiam, non in florum modò & gemmarum pretiosarum, id est, sanctorum plurimorum, quos in Ecclesiæ suæ horto adoptat sanctificat, plantat, & irrigat, productione se admirabilem reddit, sed in illorum producendorum ratione præcipuè & quàm maximè potentem & mirabilem se exhibet. Vti enim facere poterat, ac nihil omnino impedimento fuisset, si modò voluisset vt sancti, & electi sui, illustres sanguine, scientiâ & doctrinâ seculari forent; itaque assumere, quidquid in terra pulchrum, opulentum & splendidum apparebat, vt inde tam perfectas creaturas efformaret; in eo tamen opere adhibere statuit, quidquid vilissimum, abiectissimum & probrosissimū in mundo erat; seligitque homines pauperulos, indigos rerum, ignaros, idiotas, nulliusque meriti ac contemptibiles quos deinde nobilitauit, ditauit, erudiuit, iustificauit, & principes, Ecclesiæque suæ fundamenta constituit.

Deus in Sanctorum suorum productione admirabilem se præbet.

I. Natura in modo operum admirabilis est.

Quemadmodum magna illa mater natura in operum suorum pulchritudine, excellentia & perfectione planè se reddita mirabilem, quotidie, vti re ipsa ad oculum cernere licet, tot rara, insignia & præstantia creata de nouo producendo; ita non minus admirabilis est ratio, quàm in illorum productione creationeque adhibet; adeò vt agendi operandique eius modus non minus operatione ipsa sit admirabilis. Si enim opificum operariorumque omnium in officinis suis artem & operandi rationem spectemus, comperiemus illos ad opus suum agendum & effectus producendos, optima semper solere media seligere & materias conuenientissimas. Insignes quippe pictores, vt honorem sibi pingendo pariant, & opera sua illustrata sint; & ad memoriam posteriorum transitura, viuacissimos & perfectissimos quosque; eligere colores assolent; ad imagines suas depingendas. Statuarius & sculptor marmora seligit quàm lectissima & pretiosissima & alabastra quàm nitidissima, vt ex ijs statuas exculpat. Gemmarius nonnisi

Artifices in his operibus optimas seligunt materias.

Supplement. Bessai.

Cccc

thios

t, Cor. I.

1. Cor. 1.
Deus humi-
lia eligit, vt
confundat
fortia.

Egregiè hoc prosequitur apud Corinthi-
os suos Apostolus dicens: *Videte vocationem
vestram fratres, quia non multi sapientes secun-
dum carnem, non multi potentes, non multi
nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus,
vt confundat sapientes; & infirma mundi ele-
git Deus, vt confundat fortia, vt non glorie-
tur omnis caro in conspectu eius.* Quasi dicat,
Deus hac ratione ostendere voluit, non car-
nis hoc aut sanguinis, non potentia huma-
næ aut sapientia opus esse; sed purum ac sim-
plicem diuinitatis effectum, & omnipoten-
tia, & omniscientia supremi rerum omni-
um conditoris & architecti argumentum. Et
consequenter suam in hoc exerere magnitu-
dinem voluit, mundumq; in admirationem
rapere, dum magna paruis, potentia infirmis,
& sapientia ijs, quæ stulta mundus censebat,
confundit.

Chryso-
stom. sup.
Psal. 50

1. Reg. 17.

Rogat non ineptè Chryso-
stomus, quid
in causa fuerit, cur Deo dilectissimus Dauid
bellum inire, & Philisthæorum ducem Go-
liadam aggredi, Saul s armis indurus, & ip-
sius etiam regis manibus armatus directa-
rit: ac respondet, non tam id noluisse, quòd
hanc bellandi rationem ignoraret, aut hoc
armorum pondus ferre non posset; quam,
quòd Deo inspirante didicisset, nefas esse
hæc armis indutum ad bellum proficisci. Si
enim armis illis inimicum prostrasset, vi-
ctoria ex parte in Regia arma collata fuisset.
Verum, cum sanctus hic adolescens solius Dei
honore actus ceteram adiret, hinc etiam
illi soli prælij & victoriae gloriam voluit ad-
scribi. Quamobrem vilissima & inutilissima
instrumenta Deus etiam vsurpat, suam vt hoc
pacto declaret potentiam.

Deus muscis
& ranis
Pharaonem
oppugnauit.

Psal. 105.
Dent. 10.

Sic, vt regem Aegypti saxo duriore
oppugnaret, & emolluet, arma non produ-
xit, non hominum Angelorumque agmina
in aciem protulit; sed ranas & muscas, om-
nium animalium abiectionissima collecta in
Pharaonem immisit, quibus & ipsum, & v-
niuersum regnum eius euerteret & debella-
ret. Hinc Pfalter hæc admiratus mirabilia &
nouam bellandi rationem canit: *Qui fecit
magnalia in Aegypto.* Vocat autem magna-
lia; quæ ipse Moyse legislator populo iden-
tidè proponit, de Deipotentia & mirabilibus
loquens: *Ipse est laus tua, & Domus tua, qui*

*fecit tibi hæc magnalia, & terribilia, quæ vi-
derunt oculi tui.* Eodem quoque modo lo-
quitur Dauid Rex, Dei que opera & mirabi-
lia beneficia, quæ populo exhibuerat suo,
admiratus, sic loquitur: *Faceret que eis mag-
nalia & horribilia super terram à facie populi
tui, quem redemisti tibi ex Aegypto.* Notate, ò
docti quæ in Aegypto Deus opera patrauit,
eiusmodi sunt armare ranas, muscas in aciem
producere, tenebras inducere, aquas in san-
guinem conuertere, ab vno vocari Magna-
lia, ab alio terribilia; alibi etiam horribilia:
vt hinc euidè fiat, magnum illum Deum ad-
mirabilem, terribilem & horribilem se paruo-
rum in productione reddere.

Hinc est etiam, cur nemo nonnisi admi-
rando vel legat vel audiat, quæ in Ierichon-
tis expugnatione contigerunt; cum nimi-
rum vrbis idololatria infamis, Deoque cæli tutarum
refractaria, suisque in tantum confisa viri-
bus, vt sexcentis hominum millibus sub
Iosue ductore ausa sit resistere, momento se
muro exarmatam, & patula circumquaque
ruina facta, hosti in prædam cessisse vidit, id-
que ad solum tubarum sacerdotium clan-
gorem. Neque enim vt potentiam suam &
robur Deus optatus maximus declararet, ad-
uersus vibem hanc rebellem balistas aut arma
contorquere voluit, sed inanem buccinarum
sonitum, quod nonnisi prælij incundi signum
est, vsurpare.

Vt verò Allegorijs egrediamur, & liqui-
do planoque sensu loquamur, idem ipse Deus
vt mundum vniuersum sub imperij sui leges
redigeret, infernisque potestatibus terrorem
incuteret, alijs non est armis vsus quam cru-
cis arbore. Nec verò Romanæ aquilæ aut si-
gna tantum terrarum peragrarunt, totque
retulerunt triumphos, quantos nudum cru-
cis vexillum in Ecclesia ventilatum, & terra-
rum angulos peruagatum est, & victo-
rias reportauit. Adhæc vt omnium Phi-
losophorum disputando ora obturaret, sapi-
entissimis quibusque pudorem incuteret, mo-
narchas omnes imperio frænaret suo, om-
nesque aded mundi populos edoceret, homi-
nes selegit imbelles, ignaros, stupidos, obscu-
ros, plebeios, piscatores piscatui & nauiculari
innutritos; quibus & secreta sua detexit, &
profundissima mysteria reuelauit.

Quos

Scientia
eximia S.
Francisco
hinc coeli-
tia.

Quos inter facile princeps & caput exitiæ
magnus ille Patriarcha Franciscus, quem na-
tura rudem & indoctum tanta cœlitus scientia
& simul gratia & virtute Spiritus sanctus
inbuat, summo vt honori Ecclesiæ vniuersæ
fuerit, permultos Christo populos acquisie-
rit, multas fidei nationes asseruerit, anima-
rum infinita millia conuerterit, verbumque
Dei tam sublimiter & doctè annuntiari, vt
vel vnica adhortatione, quam in primo Ge-
nerali Ordinis totius Capitulo habuit, infini-
tam hominum multitudinem Deo lucratus
sit, & concione finita, quingentos illo-
rum, in ordinem suum receptos, sacra religi-
onis veste donarit. Hanc ob causam in eius
honorem & decus, illustre hoc hodie Euan-
gelium legendum decreuit Ecclesia: *Confiteor
tibi Pater, quia abscondisti hac à sapienti-
bus, & reuelasti ea paruulis.* Hodie ergo ad
vos, hac de materia acturus, in duo eâ mem-
bra dispartiar; primum quid Euangelium in-
cludat, generatim exponet, deinde hoc ipsum
S. Francisco adaptans, ad eius tandem elogia
præconiaque dilabor.

II Primò Euangelista orationes & sanctam
Redemptoris cum Patre suo æterno termi-
nationem enarrans, hanc vt primariam,
& maximè notabilem eius partem prodit, a-
itque eum quadam die dixisse: *Confiteor tibi
Pater, quia abscondisti hac à sapientibus &
prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Verba
sanè sublimia & diuina, quibus Iesus Chri-
stus, in quantum homo, Patri æterno grates
agit, quòd mysteria fidei, quoad Messia ad-
uentum, à Scribis & Phariseis, Sacerdotibus
& Pontificibus, qui Iudææ sapientes erant,
absconderit, eorumque cognitionem paruulis,
id est, Apostolis, reuelarit. Atque hæc est
sancti Hieronymi expositio: *Gratias inquit,
agit, & exultat in Patre Christus, quòd Apo-
stolis aduentus sui aperuerit Sacramenta, quæ
ignorauerint Scriba & Pharisei.* A deo vt per
Sapientes hos, Legisperitos, Scribas & Phari-
sæos Mosaicis intelligi velit.

2. Expositio.
Secundò, aliqui verba hæc examinantes, &
veram illorum expositionem inquirentes, &
quinam hi sint prudentes & sapientes, quo-
rum Redemptor hic meminit, indagantes;
volunt per eosdem veteres Philosophos
qui illustri apud ethnicos sapientiæ nomine

floruerunt, & apud externos Sapientum titu-
lum famamque adepti sunt, denotari: huius-
modi fuerunt vetera illa oracula & illustra-
lumina; quos septem Græciæ Sapientes ap-
pellauit antiquitas; quibus tamen omni-
potens ille Deus fidei suæ sapientiam & verita-
tis mysteriorum suorum cognitionem denegauit,
iuxta illam Euangelij gnomen, *Abscondisti
hac à sapientibus.*

Tertiò, aliam interpretationem procuden-
tes alij, eamque obrudere conati, asserunt Sa-
pientibus hæc & prudentibus Patriarchas ve-
teres & Prophetas esse adumbratos, quibus
Messia aduentum Deus abscondit; eò quòd
corporeis eum oculis minimè aspexerint. Ad
quod alludens Seruator ipse Iudæis tum vi-
uentibus aiebat: *Beati oculi, quia vident quæ
vos videtis multi enim Reges & Propheta vo-
luerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt:*
hæc visio semper ijs negata fuit, iuxta
illud Euangelicum: *Abscondisti hac à sapien-
tibus.*

Quartò, sanctus Augustinus in alia se-
cedens, & ab aliorum deflectens opinionibus
sibi persuadet, per sapientes illos non om-
nis generis sapientes, sed insolentes dumtaxat
& superbos, qui seipos vt mundi credunt
oracula, & vt tales vulgò habentur, intelligi
oportere: per paruulos autem capiendos hu-
miles. Eiusdem est opinionis magnus Gregorius,
ex hoc loco comprobans, superbiorum à Deo
oculos non aperiri; nec mentes illuminari
ad mysteriorum eius veritatem percipiendam,
iuxta illud Euangelicum: *Abscondisti hac à
sapientibus.*

Quintò, præter omnes antè relatos fuere
& alij, qui per sapientes hos & prudentes
genuinè exprimi crediderunt mundi huius
politicos. Est enim quoddam in mundo sa-
pientiæ genus, quod mera apud Deum est
stultitia. Et de hac verisimile fit olim locu-
tum esse in prouerbij Salomonem: *Sapientia
hominum non est mecum & noui scientiam
Sanctorum:* perinde ac si dicere vellet: Astuti-
am illam & prudentiam humanam, quam vt
illustrem & profundam quamdam sapienti-
am mundani admittantur ac suspiciunt, planè
ignoro: sed eò, quo sancti & iusti sunt &
hactenus fuerunt, modò sapiens & prudens
sum. Humana sapientia est, nosse & velle

Mundanae sapientiae descriptio. proximum circumuenire, rem suam suam per fas & nefas agere, tempore omni se affingere, dissimulare posse tempore & loco, aliquando item assentare; verbo ut dicam, est omni ratione, etiam illicita peccatumque includente secularia ac terrena sectari.

Stolidam hanc sapientiam egregie explodit S. Iacob. Apostolus sic scribens: *Non est enim ista sapientia descendens de sursum à Patre luminum, sed terrena, animalis, & diabolica.* Hanc ipsam & Deus abhorret, & velut abominandam execratur, per Apostolum dicens: *Perdam sapientiam sapientum & prudentiam prudentum reprobo.* His ergo pater aeternus sua non patefacit mysteria, prout praesenti in Euangelio dicitur, *Abcondisti haec à sapientibus.*

Patri ergo suo Redemptor gratias agit & confitetur, quod paruulos, id est, paruulis permissiles, pauperes, indoctos, ad Euangelij promulgationem, fideique per vniuersum terrarum orbem disseminationem, relictis sapientibus & neglectis, qui humano iudicio caeteris anteferendi ac praeponebatur videbantur; selegerit, quasi diceret: *Quam humillimas tibi, Pater aeternae, grates & ago & habeo, quod sapientibus ac sciolis mundi huius mysteria tua celaris, paruulis autem, stupidis & indoctis haec ipsa manifestaris, eligendo scilicet pauperes ac plebeios Apostolos, eosque sapientia quadam coelica illuminando, ut haec eadem postea per omnem quam patet orbem diffunderent & annuntiarent.*

Sic factum est, ut Dei filio in Bethleem nascente, Scribas, Phariseos, Sacerdotes, Pontifices, Regem & omnes Iudaeae primates, eiusdem natiuitatis latuerit, & solis illa pastoribus, in montibus super grege suo excubantibus, innotuerit: quos sic Angelus affatus est: *Annuntio vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Saluator.* In qua verba sic scribit D. Cyprian. *A sapientibus, inquit, & prudentibus non quarit testimonium, qui paruulis se reuelat.*

Huc egregie facit, quod in Prouerbijs Salomonis legitur: *Sapientia cum mensas instruxisset, epulumque lectissimum adornasset misit ancillas, ut vocarent ad arcem exstruendam non diuites, & potentes, sed paruulos, qui que minus possidere sapientiae videbantur. haec vero sunt inuitantis verba: Si quis est paruulus, veniat ad me, & insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum.* Quid sibi vult porro, sapientiam idiotis & paruulis adeo se lenem & benignam exhibere, & magnates, & mundi sapientes deprimere: ut scilicet manifestum fieret, sublimium ac diuinorum mysteriorum cognitionem, quae vera est caeli sapientia, caelestribus oratoribus aut profundis Philosophis mundi huius non te fieri, sed humilibus dumtaxat, ipsique simplicitate sua ignorantiam meram praeserunt, ut idiotas ac rudes se gerunt, & velut stolidi in hoc mundo reputantur. Sic Apostolus Paulus insanire dictus est à Festo Praefide, & Dauid rex habitus ut fatuus ab Achis purpuratis; & verò ipse Dei filius ab Herode ut stultus & emota mentis explosus.

Mundus porrò & Deus iudicio inter se nihil quantum dissident, illorumque opinioniones plane inuicem discrepant: quod ille bonum iudicat, alteri ut malum displicet; quod ille ut veritatem docet, hic ut mendacium fugillat: denique quidquid in terris ut prudens & insigniter sapiens habetur, in caelo ut mera stultitia & fatuitas reparatur: è contra verò illos, quos mundus pedibus proterit, & velut fatuos explodit & subannat, Deus permagni facit, summis honoribus exornat, ut sapientes Philosophos credit, suaque illis mysteria & arcana communicat. Declarare hoc Dauid rex voluit, cum sic Deum alloquitur: *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis,* quod sic à D. Hieronymo transfertur: *ostium sermonum tuorum lucidum docet paruulos.* Sola namque humilitas veritatis ianuam & aperit & illuminat. Vnde non insecit Gregorius in Moralibus: *Lumen intelligentiae humilitas aperit, Lib. 34. 11. superbia abscondit.*

Ioannis quarto Samaritana communi loquendi mundanis modo vsa, Christum sic affatur: *Puteus altus est, neque in quo haurias habes.* Mulier haec non nisi de puteo Sichimitico loqui intendebat, cuius altitudo oppidanis omnibus fatis perspecta erat: sed allegoricus illorum verborum sensus longius tendebat. Et verò mysteriorum fidei puteus admodum profundus est, ingens eadem abyssi sunt; quorum elicere veritatem & notitiam assequi superbi & arrogantes nequeunt. Et tamen

paruulus, veniat ad me, & insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum. Quid sibi vult porro, sapientiam idiotis & paruulis adeo se lenem & benignam exhibere, & magnates, & mundi sapientes deprimere: ut scilicet manifestum fieret, sublimium ac diuinorum mysteriorum cognitionem, quae vera est caeli sapientia, caelestribus oratoribus aut profundis Philosophis mundi huius non te fieri, sed humilibus dumtaxat, ipsique simplicitate sua ignorantiam meram praeserunt, ut idiotas ac rudes se gerunt, & velut stolidi in hoc mundo reputantur. Sic Apostolus Paulus insanire dictus est à Festo Praefide, & Dauid rex habitus ut fatuus ab Achis purpuratis; & verò ipse Dei filius ab Herode ut stultus & emota mentis explosus.

Mundus porrò & Deus iudicio inter se nihil quantum dissident, illorumque opinioniones plane inuicem discrepant: quod ille bonum iudicat, alteri ut malum displicet; quod ille ut veritatem docet, hic ut mendacium fugillat: denique quidquid in terris ut prudens & insigniter sapiens habetur, in caelo ut mera stultitia & fatuitas reparatur: è contra verò illos, quos mundus pedibus proterit, & velut fatuos explodit & subannat, Deus permagni facit, summis honoribus exornat, ut sapientes Philosophos credit, suaque illis mysteria & arcana communicat. Declarare hoc Dauid rex voluit, cum sic Deum alloquitur: *Declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat paruulis,* quod sic à D. Hieronymo transfertur: *ostium sermonum tuorum lucidum docet paruulos.* Sola namque humilitas veritatis ianuam & aperit & illuminat. Vnde non insecit Gregorius in Moralibus: *Lumen intelligentiae humilitas aperit, Lib. 34. 11. superbia abscondit.*

Ioannis quarto Samaritana communi loquendi mundanis modo vsa, Christum sic affatur: *Puteus altus est, neque in quo haurias habes.* Mulier haec non nisi de puteo Sichimitico loqui intendebat, cuius altitudo oppidanis omnibus fatis perspecta erat: sed allegoricus illorum verborum sensus longius tendebat. Et verò mysteriorum fidei puteus admodum profundus est, ingens eadem abyssi sunt; quorum elicere veritatem & notitiam assequi superbi & arrogantes nequeunt. Et tamen

Ioannis quarto Samaritana communi loquendi mundanis modo vsa, Christum sic affatur: *Puteus altus est, neque in quo haurias habes.* Mulier haec non nisi de puteo Sichimitico loqui intendebat, cuius altitudo oppidanis omnibus fatis perspecta erat: sed allegoricus illorum verborum sensus longius tendebat. Et verò mysteriorum fidei puteus admodum profundus est, ingens eadem abyssi sunt; quorum elicere veritatem & notitiam assequi superbi & arrogantes nequeunt. Et tamen

Natiuitas Christi magnates latuit, & pastoribus innotuit. Luc. 2.

Sev. de nati.

Prou. 9.

Caelum & terra diuersa sentiant

Psal. 105.

Lib. 34. 11.

Ion. 4.

Mysteria dei abscondita sunt.

tametsi doctissimi sint & multis abundant
litteris, sunt tamen in ijs, quæ ad sacra my-
steria spectant, imperitissimi, & maxime ig-
nari.

174. 5. *Isaias* Propheta rem tangit egregiè, sed ma-
ledictione simul intentata; *Va*, inquit, *qui sa-
pientes estis in oculis vestris, & coram vobismet-
ipsis prudentes*. quibus ipse verbis sapientes
mundi huius depingit: suo namque hi iudi-
cio oracula videntur, Philosophos se credunt,
cum tamen meræ sint pecudes: itatera illo-
rum fallax est, vanitas ipsis imponit, ac suo
ipsi falluntur iudic o: ignorantia ipsis vide-
tur esse sapientia, mendacium veritas, vitium
virtus, & impudentia humanitas, quos hoc
modo fugillat *Jeremias*: *Quomodo dicitis. Sa-
pientes nos sumus, & lex Domini nobiscum est:
verè mendacium operatus est stylus mendax
Scribarum*. Omnes heretici, omnes Philoso-
phi, mundani omnes sapere se iactant; sed
verba illorum mendacia, scripta falsa, & ca-
lam illorum non nisi blasphemias & men-
dacia conferunt. abest quippe ab ijs veritas
& ipsa mysteriorum cognitio; nam *abscondi-
sti hæc à sapientibus*.

175. 6. Voluit scilicet Dominus pauperes & hu-
miles discipulos suos esse præcones & tubas
Euangelij sui promulgationem per orbem
denuntiantes; non autem turgidos & inso-
lentes Pharisæos aut Synagogæ Iudaicæ scri-
bas. Samuel in regem *Isaiæ* filij *Isai* ali-
quem vincturus, domum eius ingressus, oculo
suo illico coniecit in patu maximum *Eliab*,
virum facit honesta & decora, formaque
digna impero, & proceritate corporis exi-
mia. His ergo exterioribus perfectionibus
captus Propheta, Deum confestim consultit,
num hic ipse in Regem, cælitus diuino decre-
to assumptus, vovendus esset. Verum dubi-
tanti mox Deus respondet: *Ne respicias vul-
tum eius, neque altitudinem stature eius, quo-
niam abiecti eum* Eodem planè modo, cum E-
uangelicum orbi annuntiandum esset, eius-
demque præcones deligendi, videbat quidem
Redemptor Pharisæos, Scribas, nobiles, Prin-
cipes, aliosque scientia & alijs dotibus insig-
nes, dignitate sublimes, & altum euectos, ex-
terius præstantes & dignos, quique idcirco
ab omnibus suscipiebantur & colebantur: eos
ipostamen negligendo præterijt, neminem

ilorum ad hoc muneris delegit, sed ad vnum
omnes contempsit: paruulos verò vixit, eue-
xit, & ad cultû ministeriumque suû assumptit.

Poterat quidem Redemptor vasa selegere
honorata, quæque omnes v: aurea suspex-
issent, quibus mysteriorum suorum thesauros
includere potuisset; sed terrea sola ac fictilia
cooptavit, eaque aureis anteposuit, paruulo-
rum & plebeiorum, non autè illustrium aut
splendidorum, operâ hac in re vsus. Qua in
metaphora mihi Doctor Gentium præit, *2. Cor. 4.*
Apostoli scribens: *Deus qui dixit de tenebris lu-
cem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad
illuminationem scientia claritatis Dei in facie
Iesu Christi. Habemus autem thesaurum in-
sultum in vasis fictilibus ut sublimis sit virtus
Dei & non ex nobis*. quasi dicat Magnus ille
Deus omnipotens, qui iam inde à mundi in-
cunabulis tenebras, quæ super faciem abyssi
erant, luminis splendore dispulit ac dissipauit,
dicens: *Fiat lux, & facta est lux*: inquam
ipse, etiam cordium nostrorum tenebras ef-
fugavit, Euangelij sui nobis mysteria reuelauit,
inque nobis, velut in vasis quibusdam fi-
ctilibus (eramur etenim omnes plebei; ac
terra filij) diuinitatis arcana, & Ecclesiæ
Dei hu-
sua Sacramenta recondidit, etsi in vasis ca-
miles præ-
dem aureis, argenteis, gemmatisque reponere
posuit
re potuisset, Philosophis, Aristoteli, Platoni, *mundi Sa-
Socrati, alijsque mundi huius Sophis, qui orbis
pientibus.*
aurum, argentum, ac pretiosissimæ gême quo-
dâmodo hominû opinione erant, illa comu-
nicâdo, sed aliter facere maluit, vt hac ratio-
ne summa Dei potentia elucesceret, & vt rei
sublimitate, magnitudine & excellentia
percepta de auctoris ipsius virtute fieret iu-
dicium, ac nemo sibi persuaderet hæc sibi af-
scribenda aut à se proficisci. Atque hoc est
quod Euangelium significat dicens: *Et reue-
lasti ea paruulis*.

Per paruulos hos semper humiles acci-
pio, atque ita omnis Sanctorum Patrum
chorus accipit. Vbi enim est humilitas, ani-
mique demissio, ibi & sapientia & scientia. *III.*
Vnde & hoc ipsum apud Salomonem ceu pro-
uerbium legitur: *Vbi humilitas, ibi sapientia*. *Prou. 17.*
quod à suo ipse didicerat parente, qui dudum
antè cecinerat: *Testimonium Domini fidele, sa-
pientiam prestans paruulis* Humilitas porro v-
na illarum est alarum animæ piæ datarum ad
mundi

Apo. 12.
Humilitatis
commendatio.

mundi persecutiones declinandas, & in auiam contemplationis solitudinem auolandum. In huius rei figuram est, quod in Apocalypsi *dua mulieres* a legantur *ale*, dum Draco terribilis illi immineret, *ut volaret in desertum*, inque tutum sese reciperet. Et si autem mirabilis hæc mulier stellis redimita, & sole vestita Ecclesiam, vel gloriosam Virginem Deiparam denotet, animam tamen fidelem etiam representat, quæ duabus accincta alis, humilitatis inquam, & paupertatis vltionem, cæteris superuolat, ad perfectionem contendit, & à mundi fraudibus & diaboli persecutionibus ac tentationibus facili negotio se subducit. Humilitas ergo vera Christianorum est Philosophia, cœlestis sapientia, & scientiarum schola, etiam è Redemptoris mente dicentis: *Et reuelasti ea paruulis.*

Isaia 28.

Docet id ipsum & Isaias quàm perspicacissimè, per modum egregiæ quæstionis, quam his proponit verbis: *Quem docebit scientiam, & quem intelligere faciet aurium?* id est, cuius tanta hoc in mundo futura beatitudo, quem cœlestem Deus sit sapientiam edociturus, cui sua aperiet arcana, cui diuina reuelabit mysteria? Cui quæstioni mox respondet dicens: *Ablactatos à lacte, auulsos ab uboribus,* &c. Anne consentaneum videatur, suorum mysteriorum magnitudinem paruulis etiam fasciatis, adhuc in cunis agentibus, iudicio adhuc destitutis, Deum reuelare? sed metaphoricè hæc capienda sunt, dicendumque, solos humiles, qui per ablactatos hosce intelliguntur, (viuunt enim vt pueri, innocentem vitam agunt, omnis sunt nequitiae expertes, & à voluptatum carnalium, deliciarumque mundanarum vberibus auulsi) illos inquam solos arcanorum cœlestium participes fieri, solis illis secreta pandi diuina, ac Deum mysteriorum suorum scientiam patefacere.

Humiliam
imago in-
sanges.

Lib. de Civ.
Fidei ima-
go apud
Romanos.

Scribit in libris de Ciuitate Augustinus Africa decus, Romanos vt maxime supersticiosos fidei tēplum erexisse, & inibi eisdem imaginem sic expressisse. Pinxere senem canitie venerabilem & annis, promissa & niuea in vmbilicum barba, citharam manu, & ad pedes puerum habentem; quem citharam pullare docebat, Magister ergo senex,

discipulus puer: ille annis grauis, hic in ætate incunabulis constitutus. Veteris huius imaginis expositionem prætereuntes, quoniam proposito nostro nequitiam quadrat, hoc dicamus, illam cum Isaiæ verbis optimè coincidere, dicentis, non alios Deum habiturum discipulos, quos suam doceat sapientiam, quàm infantes nuperi: me iam ab vberibus auulsos. Et sanè videbantur hoc in Isaiæ Romani legisse paruulos enim fidei in discipulos assignando, denotabant haud dubiè, huiusmodi esse debere illos, qui Dei tubire ludum volunt, illiusque mysteriorum esse discipuli, secundum hæc Euangelij verba: *Et reuelasti ea paruulis.*

Permagna sanè admiratione dignum inueniet, si quis secum animo voluat, quàm Deus in Ecclesiæ militantis administratione vtatur ratione diuersa ab ea, qua triumphantem dirigit ac moderatur; nam nimium quantum inter se differant. In triūphanti enim, vt in Hierarchia sua cœlesti docet magus Dionysius, Angeli superiores purificant, illuminant, & perfectionem dant inferioribus. Deus quippè mysteria sua reuelat superioribus, ac primæ hierarchiæ angelis, Cherubin inquam, Seraphinis, & Thronis; illi verò alijs inferioribus & minoribus; atque ita de manu in manum, de ordine in ordinem, diuinæ reuelationes à superioribus primū dimanantes, subalternatim deinde ad inferiores descendunt, At in militanti longè alia politia est, & administrandi ratio: in hac quippè minimis omnium atque infimis sua Deus mysteria reuelauit, vt eadem deinde superiores, magnates & sapientes edoceant. Et si verò horum omnium ratio sufficientissima esse queat, quod Christus mox subiungit: *Ita Pater quoniam sic placitum fuit atri re: in solum Dei beneplacitum, & puram liberamque eiusdem voluntatem hæc omnia transferendi, Apostolus tamen aliam reddit dicens: Infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia, vt non gloriatur omnis caro in conspectu eius. vt scilicet inde summi Numinis potentia pateat, ac nemo sibi persuadeat hoc ab humana virtute proficisci, eoque veniat presumptionis, sibi vt inde aliquem honorem & gloriam arroget. Idcirco Redemptor ait: Et reuelasti ea paruulis.*

Hæc

Humana
demonatur
curiositas

Hiscē verbis iugulantur & condemnantur
audaces, superbae & turgidae nonnullorum
praesumptiones cogitationesque, in Dei
arcana ingredi, mysteriorum eiusdem
profundissimas abyssos penetrare, & sapien-
tiam ex se incomprehensibilem compre-
hendere cupientium; qui curiositatis turbi-
ne abrepti, & scire permulta auidi, num-
quam non interrogant: Ad quid hoc? cur il-
lud? inque Dei negotijs, consilij & arcanis
tam liberē suarū ferunt sententiam, & pro-
libitū iudicant, ac si eidem aequales forent, &
eiusdem cum ipso fortis.

Ez. 44.

Curiositas
humana re-
pudiatur.Curiosita-
tes humanae
demonatur.

Notissimum est, quid Esdrae cum An-
gelo contigerit. Ille ergo scire auidus, quam
ob rem Deus, cuius natura bonitas, dilectum
sibi populum tantopere affligeret, & gentes
idololatriae infames rebus, omnibus affluere
sinceret; ab Angelo, illius curiositatem sugil-
laute, & altum sapere prohibente, intraque
conditionis humanae limites permanere sua-
dente, audiuit: *Excedens excedit cor tuum in
saeculo hoc, & comprehendere cogitas viam
altissimi.* Cui Propheta: *Ita Domine mi.* An-
gelus ergo eius correpturus curiositatem, &
ignorantiam naturalem manifestaturus, has
illi quaestiones proposuit, dicens: *Va-
de pondera mihi ignis pondus, aut mensura mihi
stantium venti aut reuoca mihi diem qui praeteriit.*
Ad quas quaestiones percussus Propheta ait,
*Quis natorum poterit facere ut me interroges
de his?* Id est, quis faciat ea, quae ipse mihi pro-
ponit? Tum Angelus: *Si essem interrogans te
quanta habitationes sunt in corde maris, aut
quanta arena sunt in principio abyssi, aut
quanta stella sunt super firmamentum, aut qui
sunt exitus paradisi, diceres mihi. Fortassis in
abyssum non descendendi, nec in infernum adhuc,
nec calum unquam ascendendi; nunc autem non
interrogavi te nisi de igne & de vento, & de die
per quem transisti, & a quibus separari non potes &
non respondisti mihi de eis. Igitur si hac non
potes intelligere, quare scrutaris & intelligere
praesumis altissima Dei mysteria?*
Sic quidem Esdras, Prophetam coarguit An-
gelus, quod curiosē nimis in caelestia ac su-
perlunaria inquireret; quae sane reprehensio
etiam hodie in plurimos vanos & insolentes
rerum censores quadrat, qui stolidis suis curi-
ositatibus in abyssi illis inuis errantes al-

tissima secreta & inuisibilia Dei optimi ma-
ximi mysteria penetrare volunt. Hinc quam
prudētissimē sponfam suam commonefacit
ip̄sus: *Auerte oculos tuos, quia ipsi me auolare
fecerunt.* His in sponfae verbis humanam cu-
riositatem sugillat; quantō enim Dei arcana
ac mysteria studiosius, curiosiusque indaga-
re contendimus, tantō se magis à nobis auer-
tit, inque abyssi suae infinitum concedit pro-
fundius. Idem alijs verbis significauit Psal-
mista dicens: *Accedet homo ad cor altum, &
exaltabitur Deus.* id est, homo elatē de se sen-
tiet, tanque sublimes animos geret & insol-
entes, vt diuinas reprehendere actiones; &
abditissimorum mysteriorum cognitionem
habere praesumat, sed frustra: quō enim cu-
riositatis vento effertur sublimius, eō Deus
exaltabitur magis, & à sensibus se ita seque-
strabit humanis, vt tandem penitus illius
conspectum sint amissuri. Verūm, ipse alie-
nam dum coarguo curiositatem, mea ipsius
potius corripienda venit, dum curiosē nimis
verborum Euangelicorum interpretationem
cōsecutor: ergo canam receptui, & primae
parti finem imponam, vt sic ad aliam acce-
dam, & de S. Francisco aliquid loquar, cuius
hodie festum colimus, & Christianus or-
bis vniuersus merita ac laudes decan-
tat.

IV.

Vt ergo materiam hanc, quam deducere
S. Francisci
sponderam, auspicer, confitear ingenue
laudes,
necesse est, dum S. Franciscum ob oculos po-
no, illum mihi vt Seraphinum quemdam in-
carnatum, vt Angelum terrestrem, vt homi-
nem caelestem, vt hominum simul & Ange-
lorum spectaculum, vt naturae prodigium, vt
Ecclesiae miraculum videri. Cum enim gra-
tias eius & merita, perfectones & laudes re-
censere, earumque texere catalogum gestio,
dicere cum Dauide coactus sum, (quod ille
de Deo cecinit) *Confiteor tibi Pater, quoniam
terribiliter magnificatus es;* verē inquam es
magnificatus, quod tot sanctorum fueris Re-
ligiosorum Patriarcha, quod stigmata & notas
crucis in corpore gestaris, quod mysteria ti-
bi sua Deus reuelarit, idque ad Euangelij sen-
sum: *Abcondisti hac à sapientibus, & reuela-
sti ea paruulis.*

Quemadmodum auium nonnullae tam
sublime
Comparatio.

sublimē euolant, vt eas humana acies assequi nequeat, quòd intra nubes penè se abdāt, quo visus ferri non potest; quales sunt aquilæ & grypacti, soli quàm proximè appropinquantes. Ita inter sanctos aliqui tam sublimē præ alijs virtutum magnitudine & vitæ sanctimonia euolauerat, vix vt mundus eos assequi cognitione quierit, ac nemo non eosdem contemplando in admirationem raptus sit. Inter quos de præcipuorum & principum numero sanctus Franciscus noster existit, qui inter alios sanctos tam altum in sanctitate vitæ, ac perfectione, & contemplatione euolauit, vix vt existerit, què maiori sit Deus affectu profecturus, aut cui plura mysteria reuelaret. *Et reuelasti ea paruulis.*

Multa mysteria reuelata S. Franciscus.

Et si autem mysteria, quæ Deus ter maximus sanctissimo Francisco reuelauit ac patefecit, & maxima sint, & numero adeo infinita, verbis vt exprimi nequeant; duo tamen illorum depromam; primo, quomodo diabolus superare, mundique fraudes & imposturas declinare, Deo inspirante didicerit; deinde quo passionis illi suæ mysterium modo declaratur, eiusdem illi symbola & insignia imprimendo. Ad hæc duo velut primaria & capita aliorum, omnes illi factæ reuelationes referuntur.

Deus docuit S. Franciscum Diabolum ac mundum superare.

Primum ergo vt ostendam, verè illum Deum docuit, ad inimicum tartareum debellandum, mundumque triumphandum duos nempe illos hostes potentissimos, humilitate hinc & animi demissioe, illinc verò rerum omnium contèptu opus esse. Hinc S. Bonauentura, qui S. Francisci vitæ historiam texuit, in ipsius initio meritò illud Propheticum in illum quadrat: *Ad quem autem respiciam nisi ad pauperculū & contritum spiritu, & timens sermones meos?* Verè autem ad sanctum Franciscum Deus respexit, cum illum mundo valedicere, omnia relinquere, paupertatem implecti, ac diuinarum comminationum timorem concipere docuit.

Isai. 66.

Cum Colosseus ille Goliadas, omni nobilitati Iudaicæ insultaret, & varijs vniuersum populum Israel opprobrijs contumelijsque profcinderet; nemo inter omnes inimicum hunc insolentem aggredi, aut barbarum hinc finibus suis pellere ausus fuit, donec tandem

1. Reg. 17.

Allegoria.

rem hanc cordi suscipiens Deus filiorum Isai natu minimum & à cæteris fratribus contemptum excitauit, qui illum duello & aggrederetur, & vita exeret. In aciem ergo iam descensurus armis regijs testus, vt se iisdem grauatum sensit, vt eadem nec tractare, nec in iisdem commode libereque membra mouere posset, confestim illa exiit, & sola funda ac lapidibus de torrente instructus, victoriam retulit, & victoriæ præmium. Quæ omnia cælico illum instinctu & diuina reuelatione fecisse credere fas est.

Eodem profus modo idem ipse Deus sancto huic viro suis in oculis paruo & fratrum suorum carnalium ludibrio dubio procul reuelauit, cacodæmonem & mundum, qui duo collum aduersarij tyrannide grauissima sæculi illius homines tenebant, non nisi lapidibus esse impetendos. Videns ergo cælestis hic homo bonis se ac diuitiis secularibus, non secus ac David armis regijs grauatum, diuinitus inspiratus, iisdem penitus valedixit, omnem affectum mundanum, & desiderium exiit, ac terrenis sollicitudinibus ex animo se abdicauit, vnica funda contentus, id est, ea quam instituit regula, qua, & per quam mundum lapidibus impetist, ac toties tantoque cum honore, ac de diabolo triumphum retulit.

Seraphicus potè Pater sanctus Franciscus eandem paupertatem professus est, quam Apostoli ac discipuli Christi. Vt enim huiusmodi eius cultui primum se dedicabant, omnia se dimittere, ore Petri pro omnibus loquentis profitebatur, cuius Matthæi 19, formula describitur: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te:* sic etiam pius ipse Franciscus, crucem amplecti, Christum sequi, mundumque relinquere cum conslisset, omnia deseruit, & honorificè se iisdem abdicauit, quod insignis haud dubiè pietatis, & magnanimitatis generosæ est argumentum, vt exemplo testatum faciam.

Adolescens ille, qui vitæ iter ac semitas salutis percontaturus, Christum adierat; vt ab eo audiuit: *Serua mandata;* gratanti hæc animo verba accepit, verum audito, desideranda esse sibi omnia: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me;* tristis abiit; erat enim opulentus & facul-

& facultatibus & auro abundabat, quæ dese-
rebat & amittebat inuitus. E contra verò
Franciscus noster, etsi pater facultatibus af-
fueret, & honorem sibi & promotionem ad
maiores dignitates spondere potuisset, liben-
tissime cuncta dimisit, nudus ad Domini se
pedes abiecit, bonisque se omnibus abdi-
cauit.

Prima, qua ad generosum hunc animum
induendum est motus, ratio fuit ardentissi-
mus eiusdem erga Redemptorem Iesum
amor, & flagrantissima qua introrsum
astuabat caritas. Atque vt vehemens nos æ-
stus vestes cogit exuere, ac corpus denudare,
quò expeditiores simus & minus grauari: ita
viuæ amoris diuini flammæ, & intensissimi
calores, quibus gloriosi huius Cõfessoris cor,
anima, penetrantia noctu & interdii num-
quam non flagrabant, illum bonis se peni-
tus omnibus spoliare, honores, opes, & spem
omnem maiorum præcendere, & sincere val-
ledicere omnibus compulerunt.

Tam arctum inter Ionatham ac Dauidem
fuit necessitudinis vinculum, amicitiaque
foedus adeò sanctum, vt corde suo & oculis
Dauidem Ionathas haberet carorem, inque
insignis amoris testimonium suis se exiit ve-
stibus, easque Dauidi dedit: *Exspoliavit enim
se Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit
eam Dauid.* Vt allegorice factum hoc expo-
nam ac proposito adaptem meo, dixerò, in-
ter Iesum Christum, magnum illum cœlo-
rum principem, & humilem Franciscum
tantum amicitia, charitatis, affectusque mu-
tuò intercessisse, vt sanctus hic vit, intensum
& immensum suum, quo in Deum suum fe-
rebatur, amorem testaturus, omnia quæ pos-
sidebat, quin ipsas etiam, quibus indutus erat,
vestes, Dei in honorem ac pauperum nudo-
rum quæ tegumentum, exuerit.

Secundo, S. Franciscum eò generositatis &
magnanimitatis præferendæ adduxit posse-
ritatis exemplum, vt nimirum tot illustribus
animabus, quas ad illius disciplinam ac vitæ
normam imitandam Deus destinarat, egre-
gio exemplo præluceret. Vt enim apud Iere-
miam Ionadab, filius Rechab, hanc filijs
normam in generationes sempiternas inuo-
latè seruandam præscripsit. *Domum non ad-
ficabitis, sementem non seretis, & vineas non
supplement. Bessai.*

*plantabitis, neque habebitis, sed in tabernacu-
lis habitabitis cunctis diebus vestris,* ab omni
vanitate mundi que ambitione sequestrati.
Ita beatus Pater Franciscus, eandem vitæ
disciplinam, & institutum suis videtur Reli-
giosis præscripsisse, quod Ionadab Rechabi-
tis posteris. vetuit enim, ne quid possiderent,
ne domos ædificarent, vineas ne plantarent,
messem non colligerent, id est, nihil pro-
prium possiderent, sed ex eleemosynis om-
nes victarent, paupertas illorum insigne
foret, ac numquam tabernaculis monasteri-
orum suorum, ad mundum & mundana re-
petenda, egrederentur. Hæc porrò regula &
Deo gratissima est, & animabus proximi vti-
lissima.

Gloriosus autem Patriarcha Franciscus
illud fecit mundo, quod olim filij Israel
Schoni regi Amorrhæorum. Illi ergo Aegy-
pto egressi, cum paulatim in promissionis
terram tenderent, ad regem hunc legatos
destinant liberum per fines eius transitum
postulatuos. Hæc porrò legatorum oratio &
petitionis erat summa: *Obsecro, vt transire
mihi liceat per terram tuam non declinabimus
in agros & vineas, non bibemus aquas ex pu-
teis, via regia gradiemur, donec transferimus fi-
nes tuos.* Tale etiam fuit institutum S. Fran-
cisci, & eandem Religiosis suis præscripsit
regulam ad per mundi terminos transeun-
dum. Ipse enim vt alter Moses, filiorum Dei
conductor, & innumerabilem animarum
sanctarum peccati captiuitate eductarum, &
ad terram promissionis properantium mul-
titudinem secum trahens, eadem mudo pro-
posiuit, dum vitam dumtaxat & transitum
postulauit, non in agris, non in vineis com-
morari, imò nec è puteis & cisternis eiusdem
vel gurtam haurire cupiens, id est, tempora-
lium desiderium omne ac possessionem, &
voluptatum gustum omnem repudians, per
mundana transire dumtaxat, non verò ist-
dem affectu, aut complacentia vana adhæ-
rescere.

Tertiò, omnium Francisco deserendorum
occafio fuit, quòd contra mundum, ac Diabo-
lum certamen esset initurus. Et sanè quicum-
que in stadio ac palæstra luctaturus cum ad-
uersario est, quàm expeditissimus sit oportet,
& ab omni grauamine libertimus: vt enim

Religiosi S.
Francisci
Rechabitis
collau.

Num. 21.

S. Franci-
scus solunt
trāsium à
mundo pe-
tijt.

Mundum
qui oppu-
lum certamen
esset initurus
Et sanè quicum-
que in stadio ac
palæstra luctaturus
cum aduersario
est, quàm expeditis-
simus sit oportet,
& ab omni grauamine
libertimus: vt enim

Dddd Grego-

Gregorius Pontifex ait: *Si quisquam vestitus luctatur cum mundo, citius ad terram trahitur, quia habet unde teneatur.* perinde ac si diceret, si quis mundum adorari, & de eodem victoriam referre voluerit, nudus penitus sit oportet, & ab omni planè re liber. Spiritus tunc etiam nudi sunt, nihilque penitus in mundo possident; si quis ergo vestitum se putat & rebus mundanis grauatum, cum ipsdem posse præliari, fallitur: neque enim verisimile sit, aut sperare fas, hoc posse modo lauream parari. Nudos cum nudis luctari oportet, nihil penitus habentes, quo ab ipsis teneamur, attractique solo proster-namur. Hæc porro nuditas nihil est aliud quam mera paupertas, & rerum omnium contemptus. Sanctus Franciscus ergo hoc pacto nudatus cum esset, hunc aduersarium subegit, & Iobi exemplo facultatibus omnibus ex spoliatus, & in necessitatis finario extensus, infinitas de eodem retulit victorias, hacque ratione & triumphum egit, & mundo vniuerso se reddidit admirabilem.

Cum dia-bolo pug-naturus ab omnibus terrenis sit liber,

Malach. 4.
Isai. 20.
Ierem. 22.
Ioan. 1.

S. Franciscus Eliæ collatus.

S. Franciscus natus Anno Domini 1182.

In Eliæ Prophetæ laudem apud Malachiam scriptum est, missum esse, *ut conuerteret corda patrum ad filios, & incredulos ad prudentiam iustorum.* Isaiam legimus nudum & veste priuatum per vibem incessisse; similiter & Ieremiam, catenis insuper grauatum; Ioanuem verò Baptistam in mundum venisse, *ut omnes crederent per illum.* Quæ omnia simul collecta de Francisco nostro dici queunt, primò enim ut secundus quidam Elias cœlitus datus est, ad turbas & schisma, a quibus tam sacra, quam imperialis monarchia, tam Ecclesia vniuersa, quam regna omnia Europe, in mutuam quæque perniciem conscindebantur, sua intermissione tollenda. Anno namque partæ salutis MCLXXXII. Assisij natus est, Alexandri III. tempore, quo horrendum quoddam schisma & Ecclesiam Romanam, & Imperium scædè duas tresue in partes distraxerat, ut de nouo constituendo Imperatore sum mopere variantibus eligentium sententijs laboraretur; tempore inquam, quo Constantinopolis & Græcæ vniuersa sanctæ Rom. Ecclesiæ iugum excesserat, quo Hierosolyma & omnis terra sancta à Saracenis & infidelibus occupata tenebatur, quo per totâ

Hispaniam Iudæi & Mauri Christi nomen publicè suis in Synagogis diris & execrationibus deuotebant. Hoc igitur deplorato & exulcerato tempore S. Franciscus, instar secundi Eliæ, in orbem prodiit, ut corda Patrû ad filios, principum ad subditos, populorum erga Deum, & fidelium erga sanctâ matrem Ecclesiam conuerteret, omniaque turbata ad pacem & concordiam reuocaret.

Venit adhuc nudus & pauper, uti Isaias venit & instar Ieremiæ, non catenis & ferro onustus, sed cilicio, & sacco coopertus, & sine rudi præcinctus; quæ omnia insignis austeritatis & penitentia sunt argumenta. Venit denique ut Ioannes Baptista, ut veram mundæ fide proponeret, sincere inquam, timorem Domini, peccati horrorem, virtutis decus, humilitatis excellentiam, paupertatis meritum, penitentiarum valorem, austeritatum pretium, orationis præstantiam, religionis gloriam, mundi vanitatem, vitæ huius inanias, terræ pericula, diuorum iudiciorum formidinem, omnium denique rerum contemptum edoceret. Summa, venit ut magnus quidam Doctor & sapiens Philosophus, quo rectè debiteque viuendi rationem omnibus præscriberet, & à vitijs iniquitatibusque abstraheret. Atque hoc primum est sanctarum reuelationum, cœlitus S. Patri Francisco, in oculis suis paruo factarum, punctum, iuxta illam Euangelij nostri sententiam: *Absecundisti hæc à sapientibus & reuelasti ea paruulus.*

Alterum verò in perfecta mysterij passionis Dominicæ notitia & reuelatione consistit; quod illi tam perfectè reueciatum fuit, ut & sacro eius corpori fuerit insculptum, & sacrae filij Dei crucifixi plagæ eidem, velut illustres & admirandæ quædam incisuræ, inscriptæ, ac velut cicatrices, quas vulgariter *stigmata* nominamus: Deus Pater à filio apud Zachariam Prophetam petit, *Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* cui filius respondit: *His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me.* Quid autem verat, quò minus hoc ipsum à sancto hoc petamus? Quæ sunt istæ plagæ in medio manuum tuarum? beatissime Francisce, qui merito replicare petentibus potest, qui me eximio vehementiq; amore est profecutus, his me plagis cõfecit, ipse pro me mori dignatus, diuinis sacrifq; hisce plagis

S. Franciscus venit ut magnus quidam Philosophus, quo rectè debiteque viuendi rationem omnibus præscriberet, & à vitijs iniquitatibusque abstraheret.

Passionis mysterium perfectè S. Francisco reueciatum Zachar. 12.

plagis etiã me dignatus est. Ad eò vt nò minus, ne d eã potius, quam Apostolus Paulus dicere queat: *De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim signatus a Domini Iesu in corpore meo porta.* Glorietur S. Paulus, quòd Domini signatus in corpore gestaret suo: & sane magni est honoris nota, & singularis eiusdem affectus argumentum.

Ionã hæc Principis erga Dauidem Pastorem ouium amor mirifice in libris Regum celebratur, tum potissimum, quando iã profligato Goliatha victor in urbem rediit, eiusdem caput velut victoriae monumentum ac trophæum manibus gestans Tum namq; ille in amoris argumentum *spoliatus se tunica sua, & dedit eam Dauid & reliqua vestimenta sua, usque ad gladium & arcum & balsæum.* Magnus & fidus & sincerus amicus h e fuit, qui iuum patefacturus amico affectum, dedit, quidquid sibi dare licuit; & si vel animã tradere potuisset, haud dubie non negasset: sed hanc eum dare neutiquam posset, vestibus & armis suis amicum cohonestauit. Si ergo armorũ & vestium donarium Scriptura tanterè commendat, vt veluti singularis affectus testimonium id commemoret; & equod amoris & dilectionis argumentum fuit, Iesum Christum, amico suo integerrimo Francisco, non tunicam & vestimenta, quæ corpori non nisi extrinseca sunt, sed sacras & sanctas illas, quibus pretiosum ipsius corpus ceu totidem lectissimis gemmis, in die passionis, in Caluarie monte exornatum fuit, plagas & signata communicauisse? Quis ingentem hunc amorem non admiratur? quis non æternis & nunquam intermorituris laudibus tam admirabile, nouum, & hæctenus inauditum beneficium extollat? quis tam illustre & nunquam visum miraculum non obstupescat?

Exclamem ego merito, O Deum verè in sanctis suis admirabilem! ac nominatim in Francisco nostro, quem in sculptis passionis suæ notis, crucis insignibus, & vulnecum suorum cicatricibus cohonestatũ voluit. Vt autem evidens fiat, quãta fuerit gloria diuinis hæc & admirabilibus plagis, quibus summus mundi vindex genus humanum redemit, totque illustres retulit victorias, inarari & insigniri; manifestè colligeat ex superbi & arrogantis Amani responso: hic rogatus

n. à rege Assuero: *Quid debet fieri viro quem Rex honorare desiderat:* prudenti et politiceq; respondit: *Homo quem Rex honorare cupit, debet eandem vestibus regis.* quasi dicat: Non posset a Rege maior in quepiam conferri honor, quã si regis ipsius velites induere mereatur. alia quide in eam rem plurima attulit, sed primum, quod dixisse asseru, proposito nostro deseruit. Notandum igitur, superbum & insolentẽ hunc purpuratũ, maiorem sibi cogitando gloriã, honorem, & gaudiũ effingere non potuisse eò, quòd iam depropsi, quam vt scilicet aliquis regis mortalis paludamento ac trabea vestiatur. quanto ergo maior & eminentior sancti huius viri credi honos debet dũ a Rege Regũ tantũ fauorẽ & gratiam accipit, vt passionis illius insignia & viuas vulnerum notas gestare dignus efficitur: equo perfusum gaudio, & equam cõsolationem tenuisse sanctum hunc virum credibile est, vbi se diuinis his cicatricibus non dico vulnecratum, sed diuina quadam ratione exornatum vidit?

Scyphus aureus Iosephi Aegypti principis repertus fuit in ore sacci Benjamin. Ad propositum nostrum mirifice hoc facit, si allegorice exposuerimus. Benjamin Iacobi filiorum & fratrum minimus, satis genuinè humilem hunc virum representabat, omnium, secundum nomen ordini illius ab Ecclesia collatũ, minimum. Et quemadmodum quinque ille partibus in Iosephi conuiuio ceteris fratribus prælatus fuit, vt ipsa indicat Genesis; ad eundem planè modum S. Franciscus, præ reliquis fratrum, aliorum scilicet ordinum & institutorum fundatoribus, quinque ferculis, id est, quinis Iesu Christi vulnerũ signatibus honestatus fuit; quin etiam scyphus aureus eius fuit sacco insertus, eò quòd passionis calix sub veste eius introrsum latebat, corpore videlicet eius sacris hæc notis inscripto & insignito.

In Leuitico mandat Deus, vt sacrificium quidem in vrbe in tẽpli interiori atrio offerretur & cremaretur, cineres verò extra urbem deferrentur. Quia ipse ceremonia designatum voluit exteriora interiorum esse notas ac symbola debere. Hebræi namque videntes sparsos extra urbem & castra cineres, ilicò cogitabant & imaginabantur, sacrificium

Dddd 2 immo

Eshev. 6.

Morale.

Gen. 44.

Allegoria

S. Franciscus
Beniamino
collatus.

Leuit. 6.

Significa-
tio vestii
S. Fracisci.

immolatum esse, victimas iugulatas & in cinerem penitus redactas. Hoc iterum symbolico sensu expositum in mentem mihi reducit, simile quid & huic mysterio quam proximè accedens, in glorioso Patre S. Francisco contigisse. Ipse namque tum in vrbe, tum in locis desertis agens, cinericiam hanc assumere vestem voluit, vt signo hoc extrinseco manifesto pateret, omnem sensualitatem, carnalitatem, ac pecuniam & illicitam concupiscentiam in fratrum suorum animis Deo integrè esse immolatam, & diuini igne amoris concrematam. Suae insuper passionis sigillis exterius eum signare Deo voluit, vt hinc nemo non aperte intelligeret, in anima & corde illius, præter crucem, mortificationem, passionem ac martyrium nihil omnino reperiri.

Exod. 21.
Lex de fer-
uis apud
Hebræos.

Dei lex quoad seruos olim erat, vt qui perpetuus esse hero seruus vellent, nec ab eius familia diuelli, etsi libertas illi ex legis præscripto concederetur, ei auris subula perforaretur. Cum autem hæc nota in plagæ modum illi insculperetur, ferro hoc & herili sigillo fiebat, vt omnibus manifestum foret, in seruum hunc perpetuum domino ius esse, & perpetuam illius in domo seruitutem hunc feruiturum. Hoc notate, velim, docti, ac vobiscum cogitate; cuius mysticum si sensum habere cupiatis, inuenietis, S. Franciscum perpetuum Iesu Christi seruum esse, qui huius cultui obsequioque non ad exiguum aliquid temporis spatium, more aliorum hominum, se, sed in æternum ac sempiternum consecrauit, atque ideirò Iesu Christi stigmatibus cõsignatus, & sacro plagarum eiusdem sigillo connotatus fuit. Vt hac ratione liquido pateat, boni huius Domini obsequio ac ministerio inuolacè & sempiternum ipsum esse dedicatū. Hæc quidem rectè & ad institutū, quod sequitur, paulò amplius, & notius.

Conceptus
familiaris.

Si quando domum aliquam corripuit incendium, & iam omnia longè lateque grassans flamma depascitur, solent, qui in eadem domo agunt, vel fenestras aperire vel alia respiracula, vel parietes deicere, quo flammis liber detur egressus, & fumo iter. S. Franciscus Seraphicus ille Pater, charitate totus & amore ardebat diuino, corque ipsius maximopere sacro astuabat incendio. Quare fenestras

illi & aperturas in manibus, pedibus & latere fieri necesse fuit, sacras scilicet plagarum Dominicarum notas ac stigmata, vt per huiusmodi exitus & elices, deuotionis fumus, & amoris eius extremi ignis foras euapotet, & ab omnibus conspiciatur. Hic quidem familiaris conceptus, sed ecce alium sublimiorem & plectri altioris.

Inter alias pro leproso mundato sacrificij ceremonias hæc vna fuit, vt duorum passerum oblatorum alterum immolaret sacerdos, & occisi sanguine alterum conspergeret, quem deinde cruciatum vitium dimittebat, vt in agrum auolaret liber, Quocumque ergo passer hic conuolabat, comparis sui immolati sacrificium, & quam sanguine suo medellam fecisset, quodammodo diuulgabat. O mirabilia! ô mysteria! Iesus Christus Dominus noster sacrificatus fuit, omnemque sanguinem suum in crucis ara effudit, vt hominem peccatorè à lepra illa originaria, quam ab Adamo contraxerat, perfanaret: vt verò esset, qui tam amplum beneficium diuulgaret, ne forè sempiterna ipsum obrueret obliuio, Franciscum, egregium illum cœli alitem qui tã sublimè euolabat, & à terra tantum se sequestrarat, suo natate in sanguine voluit, & suis in manibus, pedibus, & latere signari, vt hoc pacto eximii passionis beneficium publicaret, eiusque memoriam per quatuor orbis angulos conseruaret.

Lucianus, nobilis ille sannio, & Christianorum aduersarius acerrimus, ceterum ingenio magnus, hoc vnum in humani corporis fabrica & fabro, catpebat; quod nullum ipse naturæ auctor ad latus illius fenestram conuertisset, quo amicus amicum audiens loquentem, quidquid amici pectore lateret, in latere aspectum haberet, cogitationes inquam, desideria, proposita, intentionem, voluntates, fidem, &c. sed perperam hoc, vt defectum & imperfectum quid ille reprehendit quod insignem potius conditoris ipsius prudentiam denotat, & ad hominis bonum mirifice facit Deo sapientissimè omnia celante, ne quæ corde lateret iniquitas ac nequitia foris patefceret Deus bone, si in ipsa hominis fabrica aliquam in latere ipsius fenestram fecisset quot prodiones, dissimulationes, quantum hypocriticos, quot denique malorum genera ad oculum patuissent.

Eccl. 8. patuissent; fuisset haud dubie Propheta visio, qua, postquam templi erat paries destructus, domum Dei plenam serpentibus, aspidibus, draconibus, alijsq; monstris & immandis animalibus, per aram, pavementum & laquearia, atque omnia muri latera prorepentibus conspexit: Si talis in hominis latere compagum laxatura fieret, cordis illius templum inquinatissimum ac spurcissimum & manducata, & maximis abominationibus plenum appareret, & à latere, in medio, sursum, deorsum, intus, foris, atque vadequaq; inaudita perfidia & prodigionum mira conspectui se nostro offerrent. Sed recte ac prudenter S. Francisci adaperiri Deus iustus voluit, & cor eius ac animi penetralia omnium oculis patere, quod bonum ac fidei cor esset, & meram simplicitatem, humilitatem, & sincerum erga Deum amorem, & perfectum rerum omnium mundanarum contemptum sp. raret.

Ysa. 11. De sancto autem viro hoc dici merito queat: *Leuabit signum in nationes, & congregabit profugos Israel, & dispersos Iuda congregabit à quatuor ventis.* Nam S. Pater noster Franciscus crucis signum mirabiliter exaltauit, & passionis insignia mirum quantum extulerit, utpote toto illa corpore insculpta gestans, & fugiuos ac vagabundos peccatores, à quatuor mundi cardinibus collegit. Quin mihi ipse libens persuaserim, illi imprimis mystice, non quidem literaliter dictum esse:

Cantic. 3. *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum.* Latere quippe, manibus ac pedibus Domini praeferens stigmata, hoc ipsum, quod à sponsa petebat sponsus, reapse in se compleuit.

Si ipse totius vniuersi Seruator ac Dominus Sanctorum singulis dicere potuit illud Propheta: *In manibus meis descripsi te;* Sancto Francisco sane, nominatim ac prae alijs maximè dicere & debuit & potuit, in manibus tuis, pedibus ac latere descriptus sum Dei filius, ut quam singulatim suorum sollicitudinem gerit & sedulam memoriam, simul & amorem, quo ipsos speciatim prosequitur, testaturum faciat, se eos ait perpetuo in manibus habere, ut in eos numquam non benignitatis suae oculos conijceret, quin imò in iisdem scriptos & exaratos, quos quasi

obliuioni obnoxius foret) immortalem illorum memoriam conseruaret. Seraphicus quoq; Franciscus reciprocum ut affectum erga amantem proderet, & perpetuam, quae in eo vigeat, quod per crucem & passionem Dominicam accepit, beneficij recordationem, semper ipsum ob oculos gestabat, ac, ne obliuio forte eiusdem occurreret, cordi suo, manibus ac pedibus ipsum insculperat, ad eum ut nec aperire oculos, nec pedes manusque mouere posset, neue etiam aliquam in cor cogitationem admittere, quin prima sepe ipsa foret passionis recordatio, & signa, notas, ac patetia tam eximij beneficij indicia conspiceret.

Apud Ezechielem vocem de sublimi de-tonantem audio, Angeloq; mandantem: *Signa thau super frontes virorum gementium & do-bentium super cunctas abominaciones, quae sunt in medio Ierusalem.* Hic aures & animum aduertite doctores; nam profundum hic latet mysterium. Hebraica littera Thau symbolum & nota est crucis. Deus porro, qui iustos omnium, qui hoc in mundo ob delicta sua, tum aliena dolent & lachrymis conficiuntur, in fronte vult notari, & in animabus signari; Franciscum imprimis virum illum ob aliena crimina dolentem ac gemebundum, si quis unquam, verum inquam Heraclitum Christianum, singulari quodam privilegio crucis suae ac passionis sigilla in manibus, pedibus, ac latere gestare, suisque plagis ceu palatinum quendam principis sui coloribus cohonestari voluit.

Vulnera ac plaga Iesu Christi, amore quodam extremo & gaudio incredibili, recepta sunt, Francisci infesta immanitate inflata. E contra verò S. Francisci stigmata & exardentissimo amore data sunt, & simul etiam reciproco quodam amore accepta. Atque haec impressio sine vlla sanguinis effusione, sine vlllo doloris sensu, sine poena ac cruciatu, sine vlla crudelitatis significatione, tam leniter & suaviter peracta est, quin etiam tanta è contrà consolatione & voluptate vulnerati ut verbis nec gaudium, nec amor exprimi queant, imò nec mens aut ingenium humanum eadem comprehendere.

Prodigiosum haud dubie spectaculum & inauditum fuit, eam hominum in mote Caluariae immanitatem ac feritatem fuisse, ut

D d d d 3

le sum

Ezech. 9.

Deus vult omnes passionis insignibus & notis insigniri.

Plaga S. Francisci infesta ac recepta ex amore,

S. Franciscus à Christo crucifixus.

Iesum Christum verum Deum & hominem in crucem agerent, totique vulneribus conuulneraten. Verum non minus prodigiosam aut portentosam est, hominem a Deo, id est, a Iesu Christo S. Franciscum, crucifigi, toto vt corpore vulneraret, in cruce prosterneret, & vulnera illi sua insculperet. Hic ergo elata exclamandum voce: *Veni & vide opera Domini, quae posuit prodigia super terram.*

Psalm. 45.

Psalm. 118.

Optauit olim Regius vates, & afflictim contendit, corpus vt suum & carotimor. Domini configerentur; precatur enim: *Confige timore tuo carnes meas.* perinde ac si diceret: Omnia carnalia desideria, nec non concupiscentias meas vniuersas, timore tuo crucifige quodammodo & eneca. At longè maiorem honorem S. Franciscus adeptus est; nam ab ipsa Iesu Christi cruce crucifixus est, & summo cum triumpho & honore eadem plagas & vulnera gestauit.

V.

Quam porò vilis sanctus hic vir Ecclesie vniuersali fuit? quantam mundo vniuerso vtilitatem attulit? quantum ad animarum salutem momenti contulit? Egregium est, & ad rem, quod apud Ieremiam legimus. Hic ergo Propheta cum Sedechia regis odium & indignationem incurtisset, in profundissimum ab eodem lacum conijci iussus est, in quo sordium plurimum & lucis quam minimum, quique & terribilissimum spirabat odorem. Al quanto hic tempore, squalore siueque oblitus, Propheta egit, multaque grauiam in eodem est perpeffus, donec regius Eunuchus Abdemelech, vir sanctissimi commiseratione tactus, illiusque lacu educendi potestatem obtinuit, ne in eo pædore vitam infelix finiret. Ergo allegatis ad funem veteribus pannis, ac semiputridis, submisit eos ad Ieremiam in lacum, indicauitque quo data ritu adhiberet, itaque lacu exscenderet. Ieremias ergo consilium secutus, veterum pannorum & serutorum ac funis adminiculo, lacu prodijt, & maiori quam ante zelo ac feruore Dei sui cultum promouit, & legem promulgauit.

Ierem. 58.

Historica quaedam allegoria,

Quid hoc sibi vult? quid denotat mysteriū? S. Franciscus affimilatus Ieremias, quo spectant hæc omnia? hæc vera gloriosissimi Patriarchæ S. Francisci imago sunt & representatio, quæ ipsi adapto & sic probō. Iere-

mias in lacum missus ipsa peccatoris est figura, qui cum in mortali peccati barathrum delabitur, verè in profundum lacum decidit.

Psalm. 68.

Vnde Dauid: *Non me demergat tempestas aqua, neque absorbeat me profundum, neque urgeat super me puteus peccatorum suorum.* Hoc in lacu ac puteo cœci, luti que, id est, sordium, putredinis immunditiarumque plurimum est, si credimus dicenti, *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt.* Non desunt etiam tenebræ; nam peccator oculos quidem habet, ne hilum tamen videt & cæcutit; iuxta illud: *Oculos habent & non videbunt.* Quin tetram locus hic exhalat: mephitim & maleolentiam, ac foetorem intolerabilem; *Sepulchrum patens est guttur eorum.* Quam verò peccati foetor putidus, quam ingratius, quam etiam intolerabilis!

Domini quidem domesticorum nares maleolentia opplet, quin & foras progressus, urbem inficit vniuersam, atque hoc modo scandalum creat & offendiculum. Hoc ergo in statu cum miser peccator in mundo ageret, eccipius, clemens, ac mitis eunuchus Abdemelech, S. Franciscus inquam, suum illi offert funem, simul & laceram ac vilem vestem, quorum adminiculo hac illum voragine educit. Fit autem deinde, vt duri & peruiaces peccatores, poenitentia delictorum moti religiosam vitam profiteantur, vitæ sanctimoniam emineant, & probitatem conuersationis amplectantur: qui antea in sordibus cœnoque vitiorum volutabantur, etiam alios ad meliora attrahere, & salutem illorum cooperari contendunt: qui antea cæcutiebant, doctrina ac sapientia sua alios illuminant ac faciem præferant; qui terrum antè & ingratum efflabant odorem, bonum omni in contubernio ac familiari conuersatione iam passim spirent, & infinitas animas sui sequaces habeant virtutum ac sanctimoniam odore illectas, ac velut noui quidam Ieremias puteo egressi, maiori quam ante lapsum contentione, studio, nixque diuini cultus se operibus impendant, permultos errantium ad poenitentiam exercitum pertrahentes. Historia hæc tropologicè exposita æquo quidè longior fuit; sed grata est ac iucunda auditu: alias iā breuioribus; nec minus futuras iucundas, recensebo.

Ioseph adhuc adolescens, quadam inter dormi-

Abde- melech.

Psalm. 68.

Peccatoris status col-

latus cum Ieremias in lacu missi.

Psalm. 37.

Psalm. 118.

Psalm. 5.

Multi e-

uocati

cordi-

finitis

Impe-

tra-

que-

nille-

golim-

Capitu-

genera-

congre-

Gen. 37.

dormiendum nocte somnium vidit, quod magnarum æmulationum, inuidiæ, & contentionis inter fratres reliquos ortæ fuit seminatum. Somniabat se cum fratribus manipulos in agro fertilissimo ligare, & suthm confurgere manipulum & stare, & fratrum manipulos circumstantes eum, quem ipse colligat, velut principem & ceteris quid excellentius continentem adorare. Hæc quidem historia si allegoricè exponatur, non dubito fore, vestris quin sit auribus futura iucundissima. Omnes sanctarum religionum ordinumque fundatores, velut messorum & operarij fuere, in vberi illo Ecclesiæ agro operantes ac sudantes. Inter quos recensere est SS. Basilium, Benedictum, Augustinum, Dominicum, Franciscum alioque permultos: omnes hi suos in altare Dei manipulos intulerunt, eosque plenos, vberes, ac turgentes. Verum humilis ac parui Iosephi manipulus, manipulus inquam somnij ac reuelationis, cæteris fratrum manipulis supereminet, & caput effert altius, ipse inquam S. Francisci. O insignem & præclarum manipulum! quot ille spicas, easque graues & turgidas pietateq; plenas magno illi patri familias attulit! Quot sancti sanctæque in Diuorum relati numerum! quot incliti Martyres, quot sacræ Virgines, Dei Optimi Maximi sponsæ, è magno hoc ordine prodierunt? Quot ille summos, qui Ecclesiæ vniuersæ regimen capefferent, Pontifices, quot Cardinales & purpurati Senatus Patres, quot illustres orbi Doctores dedit! Testes sint S. Antonius de Padua, S. Bonaventura, S. Bernardinus Senensis, duo Ludouici, S. Didacus, alijque permulti.

Quam ergo vber est & copiosus Franciscani Ordinis manipulus! qui pauullo tempore in tantum creuit, atque adeo per prouincias omnes luge se lateq; diffudit, ut ipso etiam viuo fundatore & auctore Seraphico Francisco, quinque & amplius Religiosorum milia, magna vitæ sanctimonia, pietate, & austeritate illustrium generali in Capitulo vnum in locum, magno Romanorum, atque adeo orbis vniuersi cum stupore conuenerint.

Fabulantur & fingunt Poetæ negarum patres, Ius Atlantem duos mundi cardines humeris sustinere. Hoc quidem commentitium

ac fabulosum: verissimum tamen, S. Franciscum esse velut Ecclesiæ totius Atlantem, cuius Ecclesiæ Quod referri queat Innocentij Pontificis ea tempestate somnium, ac potius diuinitus data reuelatio. Videre is sibi videbatur, templum, sancti Ioannis Lateranensis ruinam minari, & iam iam solo prosterendum, verum ab homine pauperulo, pannoso & vili eiusdem ruinam impediri, & suppositis id humeris velut columnis ac fulcris, suffulciri. Hic porro pannosus sanctum Franciscum, uti re ipsa Pontifex post cognouit, repræsentabat.

Reuelationis sibi aliàs factæ meminit Salomon, eamque nobis enarrat, quæ cum hac ipsa egregiè admodum coincidit. Vidisse se ergo ait vberem quamdam obsidij corona ab hoste circūsecus cinctam, & cò angustiarum redactam, propè ut abesset, quin miseranda ruina inuolueretur. Sed ecce dum desperata sunt omnia, & quid tentandum foret, ignoratur, eadem in vrbe esse vir nuntiatur pauper & simplex, ab omnibus còtempus, quin & in oculis suis paruus; sed hic, licet abiectus & obscurus, sapientia tamen singulari præditus, consilium & rationem suggessit hostilia molimina deiiciendi, vrbisque in libertatem & securitatem vindicanda: *Inuentus est, inquit, in ea vir pauper & sapiens, qui per sapientiam suam liberauit eam.* Quid in sancti Francisci dici laudem queat aptius, quid accommodatius? Illius enim ætate vniuersus Christianus orbis armis & procellis turbarum excogitabatur, Ecclesia vbique opprimebatur & impetebatur, horrenda eà distrahebant schismata, vtrumq; Imperium tum Orientis, tum Occidentis, magna turbæ diuexabant, & quod huic malis remedium afferretur, per spectum nemo habebat. Sed cum ea tempestate eadem in Ecclesia sanctus Franciscus viueret, vir simplex, mundo obscurus, & paupertatis studiosissimus, ceteroquin sapientissimus, prudentissimus, vitæque inculpate, insigni sapientia sua præclaras turbarum harum componendarum rationes edocuit, & pacem regnis & prouincijs omnibus adferens, simul & in Ecclesiam, pietatem, libertatem Evangelicam, & religionis securitatem inuexit.

Apud

Æcl 9.

Magne turbæ in Ecclesia tempore S. Francisci,

Ecli. 30.

Apud Ecclesiasticum in magni Simonis laudem scribitur: *Simon Onia filius, Sacerdos magnus, qui in vita sua suffulsi domum. Et in diebus suis corroborauit templum.* An non mihi liceat hoc Simonis elogium ad beati Patris Francisci laudem & honorem trahere? quidquid enim vetus ille Simon materiali Ecclesie auxiliatus est, Dei templo obsequij impendit, sanctus Franciscus spiritualiter Ecclesie praestitit, Bonis enim exemplis, cordatis consilijs & sanctis praedicationibus vniuersum Ecclesie & Religionis statum suffulsi, qui dum in ruinae, & exitij, corruptionisque periculo versatur, suos ipse subiecit humeros, animum impendit, & nouum illi robur ac nervos dedit.

1. Mach. 2.

Eodem etiam sensu in libris Machabaeorum de Matthatia viro zelosissimo legitur: *Videns templi euersionem, legis Dei transgressionem, & populi vastitatem, sedit in monte Modim, & scidit vestimenta sua, & eperuit se cilicio, & exclamauit voce magna in ciuitate: Omnis qui zelum habet legis, statuens testamentum, exeat post me. Et fugit ipse & filij eius in montem, & reliquerunt quaecumque habebant in ciuitate.* Haec imago sunt eorum, quae S. Franciscus & quotquot sub eius insignibus spirituali militiae sacramentum praestiterunt, ad templi Dei ruinas reparandas, & religionis statum & Ecclesie gloriam in pristinum deus restituendam fecerunt. Hic ergo vir sanctus, honoris Dei ardentissimo flagrans zelo, videns ordinis Ecclesiastici dissolutionem & corruptionem, quae in populo dominabatur, ignorantiam, & quae in nobilibus obuia erat, superbiam, ad legem Dei impunè violandam; in montem poenitentiae confugit, cilicio membra edomuit, & pannosam ac lacera vestem assumpsit, & elata passim voce per regna omnia & prouincias inronuit, vt quicumque honorem Dei amularetur, quicumque legis eiusdem zelo tangeretur, quicumque salutis animae procurandae desiderio inardesceret, secum mundo subduceret, rebusque terrenis valediceret, & re ipsa & exemplo quod docebat verbo, ostendens, in montium abdita concessit, & vna cum ipso infinita Religiosorum multitudo, qui quidquid in vrbibus & agris possederunt relinquentes, in desertum abierunt, & intra monasteriorum claustra se abdiderunt, vt inibi poenitentiam de commissis agerent, sa-

Cōparatus
Matthatia
S. Franciscus.

lutem proximi procurarent, Ecclesiaeque manus auxiliares laboranti & angustiae affecerent.

Ioannes Euangelista in visionibus, quas olim vidit, hanc in primis signat: *Ego ego Ioannes vidi alterum Angelum, ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vni.* Sanctus Bonauentura de visionis huius explanatione & genuina interpretatione tam certo loquitur, vt eam de alio quopiam, quam de S. Francisco intelligi posse ad litteram neget; quin idipsum fide indubitata tenendum credendumque vult veluti rem exploratissimam, *Fide, inquit, credendum est, quod loquitur de beato Francisco.* Credo equidem, sanctum hunc vitam Scripturam, zelo quodam & pio erga Seraphicum Patrem suum affectu ad hoc scribendum motum fuisse. Quidquid a parte rei sit, visio haec res alias etiam tangit, scilicet Angelum hunc, cum patris aeterni legum ac praecone descendisse, & quamdam hominibus securitatem praestitisse, vt potest finatum ad impediendum, ne quis vllum terrae detrimentum afferret, & iustitiae aeternae enssem ab ombe auerteret, dicens: *Nolite nocere terrae & mari.* Quae etiam apte factis ad gloriosum Patrem Franciscum referantur: venit namque ipse reuera, ad Ecclesiam pro popugnandam, pacem in illam inferendam, Dei aduersus peccatores exacerbati iram auertendam, iustitiaeque eius furorē mitigandum. Vnde de illo dici non immerito queat, quod olim de alio Sacerdote illustri scriptum: *Ecco Sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuenus est iustus, & in tempore iracundia factus est reconciliatio.* Et si enim beatus Franciscus sacerdotio minimè fuerit insignitus, magnus tamen existit Patriarcha, & amplissimi ordinis fundator, qui suo tempore Deo summo opere placuit, inuenus est iustus, & illo indignante & irato, pacem & reconciliationem mundo peperit.

Haec igitur sunt, Auditores Catholici, quae pro temporis breuitate de sancti huius viri vita, reuelationibus & mirabilibus dicta mihi occurrerunt. Hoc est, principium, progressus & finis, id est, introitus, vita, & exitus beati & gloriosi viri sancti Francisci: hoc

hoc est gratiarum, perfectionum, & merito-
rum eius compendium. Omnis mundus ha-
bet in sancti huius viri vita quod admi-
retur, & admirando imitetur, & imitando
laudet DEVM in sanctis suis: Sapientes &
prudentes Philosophos in admirationem ra-
piat, quod DEVS illis sua celans mysteria,
pauperi huic idiotæ, & rudi eadem reuelarit,
plurique illi sapientiæ, intelligentiæ, & do-
ctrinæ communicarit, quam olim Platoni,
Aristoteli, aliisque Philosophis Gentilibus.
Artifices mechanici & mercatores habent i-
tem quod obstupescant, quod quidam simi-
lis conditionis & status, ut puta qui antè mer-
curatam & negotiationem exercuit, à Deo
ad nouum commercium, & rerum spiritua-
lium exercitium vocatus sit; in quo adeo
profecit, & tantum lucratus est, & paruo tem-
pore tantum honoris & opum collegit, ut
ex quo mundus stare cœpit, fortasse vix ex-
stiterit; qui plus sibi virtutis compararit,
plures peccatores conuertit, pluresque con-
uersarum animarum manipulos in coele-
ste horreum inuexerit.

Vos verò nobiles & aulici, non minus
alijs, quod in historia magni huius viri con-
sideretis, & consideratum in vtilitatem ve-
stram trahatis, habetis; quod nimirum
ipse honesto natus loco, quique præter am-
plam & abundantem hereditatem, opta-
torem ybericoremque sperare in mundo for-
tunam poterat, viso quod ipse pericula con-
tineret plurima, & quam suam agrè quis
in eo salutem operetur, planè ab eo se sub-
duxit, vanitatibus valedixit, honores repudi-
auit, contubernia sociorum deseruit, negoti-
ationem dimisit, crucem amplexus est, in
desertum abiit, solitudinem sectatus est; pec-
nitentiæ se addixit, flagrorum usum indux-
it, cilicia frequentiora eo auctore esse coepe-
runt, pauperatam honorauit, secumque
statuit satis esse pauperem in Domino
quam diuitem & opulentum in mundi pa-
latijs agere.

At vos imprimis, ô Religiosi, peimul-
tum habetis, quod in sancto hoc Patre imite-
mini; quod toto vitæ tempore adeo humi-
lis & obediens, in spiritualibus prosperitati-
bus, adeo continens, aduersus mundanas ad-
uersitates inuictus, ad disciplinam sapiens,

Supplement. Bessii.

in regimine rerum prudens, in correctionibus
moderatus, in mandando discretus, in tenta-
tionibus insuperabilis, ad inspirationes diui-
nas facile mobilis, in exercitijs laboriosus ac
sedulus, in patientia denique exstiterit insignis.
Ab illo ergo mundi contemptum, vanitatù,
fugam, voluptatum repudium & deliciarum
valedictionem discite. A magno hoc patre
discite, prudentes & religiosi filij, austerita-
tum praxin, cilicij usum, paupertatis amo-
rem, humicubationem, carnis huius refræna-
tionem; discite, inquam, eius rebelli-
onem edomare, contumaciam retundere,
passionibus dominari, noctes orando tradu-
cere, piè vitam instituere, DEO singulari
cum affectu & contentione seruire & ieiunia
sedulo diligenterque colere.

Imitamini, illustres animæ, quæ sub ge-
nerosi huius ducis insignibus spirituales mi-
litem assumpsistis, imitamini inquam vi-
tam, exemplum & præclaras magni huius
antesignani virtutes. Discite ab eo humilita-
tis omni in re exercitium; amorem Dei su-
per omnia, sui ipsius renuntiationem, pro-
pria voluntatis resignationem, proprii ni-
hili agnitionem, & de viribus suis ac præsu-
ptione naturali diffidentiam. Si

Dedecus est natis claros habuisse parentes,

Ne studeant illis moribus esse pares.

æterna sanè vobis infamia ac probum fo-
ret, Religiosi, si tam illustrem & inelytum
nacti patrem, qui tam insignem vobis semi-
tam calcavit, at eiusdem sanctitate degene-
retis, memoriam eius secus agendo inquine-
tis, regulam negligatis, institutum viole-
tis, ordinem profanetis, veste eius & insignibus
malè vtamini, & in nullo illi pares sitis: ca-
uete inquam, ne hoc vnquam crimen com-
mittatis.

Quando verò te, ô beate & æternis digne
praconis Seraphice Franciscæ, considero ve-
lut hominem in terra agentem, hominem
quemdam prodigiosum videre mihi videor,
quin & Angelum humana carne indutum,
Seraphinum incarnatum, & spiritum quem-
dam cœlicum nostra vestitum natura vide-
re videor Doctorem in caelo promotum, no-
uum Spiritus sancti discipulum, tertium de-
cimium Iesu Christi Apostolum, quintum
Euangelistam vel Ecclesiastem in Ecclesia,

Eccc

& se-

& secundū Angelum noui Testamēti à Deo missum, vt populis Euangelium promulgaret, sublimia doceret, mysteria patefaceret, ignorantēs erudiret, peccatores ad frugem bonam reduceret, omniumque rerum sanctarum ludum publicè quodam modo aperiret. Si te in Ecclesie rebus versantem contemplet, vt vnam è validis eiusdem columnis, vnum ex immobilibus illius fundamentis, vnum è generosissimis ac celeberrimis eiusdem ducibus te intueor; in qua dum te cerno, cerno fontem illum exundantissimum è medio paradisi prorumpentem, è quo turgentissimi & amarissimi fluij scaturiebant, quibus vniuersa terræ superficies longe lateque irrigabatur. Ex te enim, vt viuā quadam & copiosa omnis sanctitatis ac pietatis scaturigine, tot in Ecclesiam illustres & celebres ordines emanarunt, qui prædicationibus & bonis, quæ spargunt exemplis, vniuersum mundum irrigant, inque bonis operibus fertilem reddūt. Dum autem, ô gloriose Patriarcha, in cœlis te contemplet, ipse mihi persuadeo, te, præter beatitudinem, quæ tibi cum Angelis & Sanctis omnibus communis est, infinitis omnes accidentaria beatitudinis partibus præcellere, paucos vt te superiores credā. Si enim eo damnatorum apud inferos pœnæ ac tormenta quotidie magis ingrauescunt, quo plures eodem descendunt, quos scandalo dato, & prauis exemplis in perniciem, exitium, ac deinde in damnationem occasionaliter pertraxerunt; sic vice versa pie credendum est, quādoquidē tot tuis auspicijs adductu animæ salutem adepti sint, & quotidie etiamnum adipsuntur, dum regulam tuā & institutum inuolantē obseruant, gloriam tuam crescere, & infinitis punctis maiorem indes fieri, tibi quæ in beatitudine præ alijs Sanctis potiores debent. Quam obrem supplices te rogamus, admirabilis Franciscæ, vt ipse pro nobis Deum roges, ordinem tuum benigno respicias oculo, Religiosis tuis benedictionē impertiaris, influxus illis tuos communices, constitutiones tuas eosdem edoceas, in patientia erudias, perseverantiam denique iisdem impetres, vt tam ipsi quam nos, regulares atque ac sæculares, laici non minus quam Religiosi, in eadem viuentes fide, & eidem famulantes Deo, omnes tandem aliquando vitæ æternæ compo-

tes reddi mereamur, quam concedere sine exceptione nobis omnibus dignetur Pater, & Filius ac Spiritus sanctus, Amen.

IN FESTO SANCTI DIONYSII

MARTYRIS

Partitio.

- I. *De suprema summi Dei dignitate regeneratione.*
- II. *De iustorum in hac vita afflictione, & impiorum lata fortuna.*
- III. *De Areopagita conuersione mirabili.*
- IV. *De eius perfecta in omnibus scientia.*
- V. *De Predicatorum condigno munere.*
- VI. *De Areopagita alijs dignitatibus.*
- VII. *De eius morte & martyrio fortiter passo.*

Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt stolas suas in sanguine Agni. &c. Apoc. 7.

FIGVRA.

RAGICA haud dubiè historia est, Auditorum, quam secundus Machabæorum liber nobis commemorat, qua iniquam generosi senis Eleazari & condemnationem & mortem prosequitur. Lachrymis quippe & pia commiseratione dignum est spectaculum, videre virum honestate vitæ conspicuum, nonagesimo ætatis anno, in ultimo laudabilis senectæ puncto, pro diuinæ legis ceremoniarumque sacrarum defensione, in Antiochi Regis persecutione & tyrannide, in Iudæa ad necem postulari, & post sexcentas tortorum exagitationes & molestias magna sane barbarie, ad extremum tandem supplicium raptari. Verum non minus triste ac lugubre spectaculum est, ac non minori admiratione ac lacrymis dignum, immane & crudele magni Dionysij martyr um ac passio. Et est sane serialis & commiseratione dignares, audire tam sanctum, pium, ac doctū virū, iā nonagenarium, Dei legem & Euangelium annuntiantē, ad magnum

Gen.